

ombudsman
veřejný ochránce práv

Mgr. Monika Šimůnková
zástupkyně veřejného ochránce práv

OCHRANA PRÁV DĚTÍ POHLEDEM OMBUDSMANA

**MOŽNOSTI A VÝZVY (SPOLU)PRÁCE PŘI
ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ OHROŽENÝCH DĚTÍ**

9. ČERVNA 2022

- Ombudsman se již téměř 22 let věnuje pomoci dětem v rozsahu své působnosti.
- Vztah obecného a dětského ombudsmana by měl být založen na spolupráci.
- Dětský ombudsman by měl být vybaven agendou, která není pokryta stávající působností veřejného ochránce práv – předejde se tak duplicitě činností a pozitivním kompetenčním sporům.
- ČR chybí systematický monitoring Úmluvy o právech dítěte a dialog s dětmi. To je prostor pro vznik silného a nezávislého dětského ombudsmana například po vzoru Švédska.

PŮSOBNOST OMBUDSMANA SE VZTAHUJE I NA DĚTI

ombudsman
veřejný ochránce práv

Ochraně práv dětí se věnujeme v těchto všech oblastech:

Ochrana osob před jednáním úřadů a institucí jmenovaných v zákoně, pokud je toto jednání: v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, v případě nečinnosti.

Systematické návštěvy míst, kde se nalézají osoby omezené na svobodě (od 1. ledna 2006) – např. také dětské domovy, kojenecká zařízení, zdravotnická zařízení.

Ochrana před diskriminací (od 1. prosince 2009).

Sledování zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění (od 1. ledna 2011).

Monitorování práv lidí se zdravotním postižením (od 1. ledna 2018).

Pomoc občanům EU (od 1. ledna 2018).

→ V rámci takto vymezené působnosti pomáháme samozřejmě také dětem!

Problémy týkající se dětí se prolínají **všemi stížnostními agendami ombudsmana**, např. :

- postup orgánů sociálně právní ochrany dětí (jen v této oblasti jsme vyřídili téměř 5 tisíc podnětů; jde např. o odebírání dětí, otázky péče a styku s dítětem)
- matriky, občanské průkazy, cestovní doklady
- přestupky
- průtahy v soudním řízení (opatrovnické soudnictví)
- dávky – příspěvek na péči, mimořádná okamžitá pomoc pro děti, rodičovský příspěvek atp.
- stížnosti na zdravotní péči (přítomnost rodiče ve zdravotnickém zařízení) a zdravotní pojištění
- cizinecká agenda (neudělení víza či pobytu za účelem sloučení rodiny, podmínky v zařízeních pro nezletilé cizince bez doprovodu)
- stavby, v nichž žijí děti

Na základě závazků z mezinárodních smluv se věnujeme:

Sledování podmínek v zařízeních, kde jsou děti umístěny

- od roku 2006 jsme navštívili 90 zařízení a prověřili podmínky téměř 3000 dětí

Právům dětí s postižením

- provádíme výzkumy (dostupnost služby rané péče, podmínky v domovech pro osoby se zdravotním postižením), monitorujeme práva dětí s postižením (například dostupnost zdravotních služeb a vzdělávání dětí s postižením)

Rovnému zacházení

- zejména témata diskriminace v oblasti vzdělávání (segregace romských dětí)

Úmluva o právech dítěte

- Je významným argumentačním nástrojem při šetřeních ochránce.

Ombudsman

- Připomínkuje zákony týkající se dětí
- Vystupuje jako kolizní opatrovník dítěte v řízeních u Ústavního soudu ČR
- Doporučuje přijetí, změnu a zrušení zákonů (např. změna zákona a zákaz umísťovat děti do 3 let do ústavních zařízení; změna zákona a úprava maturit pro děti s odlišným mateřským jazykem)
- Navrhuje zrušení či změnu podzákonných právních předpisů nebo metodik, pokud jsou v rozporu s právy dětí (např. změny metodik jednotlivých OSPOD ohledně kontaktů dětí v pěstounské péči s biologickou rodinou; vydání Doporučení k participaci dětí hospitalizovaných v psychiatrických nemocnicích ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví)

Obrátila se na nás šestnáctiletá dívka. Poté, co se s problémy v rodině svěřila pracovníci OSPOD a necítila od ní podporu, požádala sama o umístění do ZDVOP. S jejím pobytem v zařízení však rodiče nesouhlasili a po několika dnech jej ukončili.

Přestože o tom OSPOD věděl, neobrátil se na soud. A to ani poté, co dívka následně několikrát zkolabovala, měla psychosomatické potíže, problémy ve škole a opětovně žádala o umístění mimo rodinu.

Úřad její potíže zlehčoval a s dívkou vždy mluvil pouze za přítomnosti rodičů. Dívka se proto se sociální pracovnící bála hovořit. Po vydání naší zprávy úřad přistoupil ke změně sociální pracovnice, ke které měla dívka důvěru, která s ní hovořila o samotě a nebagatelizovala její obavy, a přijal opatření k předcházení obdobným pochybením v budoucnu.

Obrátila se na nás vedoucí azylového domu a upozornila na případ osmnáctiměsíčního chlapce, který měl být svěřen do péče matky ihned poté, co si zajistí pobyt v jejich domově. OSPOD však **neuskutečnil plánované kroky a nepodal návrh na předběžné opatření**, aby bylo dítě svěřeno zpět do péče matky. Ta s vlastním návrhem u soudu neuspěla. Po projednání věci s pracovníci OSPOD jsme konstatovali pochybení.

V individuálním plánu ochrany dítěte bylo uvedeno, že jakmile bude mít matka zajištěný pobyt v azylovém domě, aby měla podporu a pomoc v péči o dítě s ohledem na své zdravotní postižení, podá OSPOD návrh soudu na předání dítěte zpět do péče matky. To však OSPOD neučinil a ponechal tak řešení situace dítěte pouze na matce s lehkým mentálním postižením.

Neprodleně jsme se dohodli na nápravě situace spočívající v podání odvolání proti zamítnutí návrhu na předběžné opatření o předání dítěte zpět do její péče. Soud odvolání vyhověl a chlapeček se vrátil do péče matky, kde prospívá.

Šetřili jsme z vlastní iniciativy postup OSPOD, který podal návrh na vydání předběžného opatření, kterým soud odebral matce tříleté a devítileté dítě. Podle informací z médií měla matka s dětmi bydlet v garáži kvůli rekonstrukci bytu.

Šetřením jsme zjistili, že pracovníci OSPOD v práci s rodinou před a po odebrání dětí matce nepochybili. Výhrady jsme však měli k vlastnímu odebrání dětí.

Zákon zakazuje, aby byly nedostatečné bytové a majetkové poměry jediným důvodem pro odebrání dětí z péče rodičů. Po prošetření věci jsme dospěli k závěru, že i když v tomto konkrétním případě hrály roli i další skutečnosti (např. infekční onemocnění dítěte vyžadující zvýšené nároky na hygienu), **stěžejním důvodem odebrání dětí byly nedostatečné bytové podmínky**. Kdyby rodina měla i jen základní, ale vyhovující bydlení, k odebrání dětí by nedošlo.

Matka nakonec získala od města sociální byt, a děti se tak mohly vrátit do její péče.

ŠETŘENÍ ÚŘADŮ

Nejčastěji zjištěná pochybení OSPOD

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Nečinnost úřadu a nedostatečná práce s rodinou dítěte.
- Nerespektování participačních práv dítěte: OSPOD nezjišťuje přání a názor dětí, neinformuje je o jejich situaci, o probíhajícím soudním řízení, OSPOD nesděljuje soudu názor a přání dítěte atp.
- Odebrání dítěte z péče rodičů. Před odebráním dítěte z rodiny OSPOD nevyčerpá všechny možnosti sociální práce s rodinou, nebo po odebrání dítěte nepracuje intenzivně s rodinou tak, aby se dítě mohlo co nejdříve do rodiny vrátit.
- Nedostatky v řešení úpravy kontaktů rodičů s dítětem umístěným v zařízení.
- Problémy týkající se pěstounské péče, zejména kontakt dětí v pěstounské péči s biologickými rodiči.

OMBUDSMAN DĚTEM

deti.ochrance.cz

України від Омбудсмана Відповіді на питання, які можуть тебе тепер турбувати

Čím se zabývá

Kdo je to ombudsman?

Hledám pomoc

Jaké případy ombudsman řeší?

Jsem v zařízení nebo nemocnici

Ať už vás na tyto stránky přivedla zvědavost nebo problémy, které vás trápí, věříme, že tady najdete pomoc nebo alespoň radu. Skoro každý problém má řešení a když vám s jeho hledáním někdo pomůže, jde to snáze.

Co se právě děje?

8. dubna 2022

[Problém se zdravotním pojištěním dětí ze Slovenska](#)

Obrátily se na nás děti původně

7. dubna 2022

[#AničkaVloguje](#)

Líbí se Ti naše video #AničkaVloguje? Tak se těš! Právě chystáme nové díly. Anička

23. března 2022

[UA: неповнолітні без супроводу](#)

Ця інформація стосується тебе, якщо тобі менше 18 років; ти українець (українка)

YouTube kanál

<https://www.youtube.com/hashtag/ani%C4%8Dkavloguje>

Čím se zabývá

Kdo je to ombudsman?

Hledám pomoc

Jaké případy ombudsman řeší?

Jsem v z

Výzva

Chceš být součástí unikátní konference pro mladé a diskutovat s ombudsmanem a jeho zástupkyní? Zapoj se do soutěže "Jak pomáhá ombudsman dětem".

2. března 2022

Zajímají Tě práva dětí? Víš, co všechno si můžeš vyřídit na úřadech? Co je to diskriminace? Není Ti jedno, co se děje ve Tvém okolí? Navštivuješ druhý stupeň základní školy nebo tomu odpovídající ročník víceletého gymnázia? Zapoj se do naší soutěže!

Hrajeme o účast na naší historicky první konferenci určené přímo dětem. Ta se uskuteční 15. června 2022 v Brně. Vybrané kolektivy stráví spolu se svým učitelem či svojí učitelkou den u nás, v Kanceláři veřejného ochránce práv. Projdou si a prohlédnou si budovu, budou diskutovat s veřejným ochráncem práv i jeho zástupkyní a zúčastní se tematických zážitkových aktivit. Bude i zážitkový doprovodný program, díky němuž se seznámí s některou z dalších významných institucí v Brně. Všichni na závěr dostanou certifikát o své aktivní účasti na konferenci.

Se svými kamarády a kamarádkami (např. ze třídy, školy, školního parlamentu či zájmového sdružení) jakýmkoliv kreativním způsobem zpracuj téma jak pomáhá ombudsman dětem. Výsledkem může být video, koláž z fotografií či obrázků, plakát, povídka, písnička nebo cokoli jiného Vás napadne. Fantazii se meze

мана Відповіді на питання, які можуть тебе тепер турбувати

English | Deutsch | Romanes | По-русьски

Čím se zabývá

Kdo je to ombudsman?

Hledám pomoc

Jaké případy ombudsman řeší?

Jsem v zařízení nebo nemocnici

Jaké případy ombudsman řeší?

- [Dávky](#)
- [Děti se zdravotním postižením](#)
- [Diskriminace](#)
- [Dluhy](#)
- [Ostatní](#)
- [Pobyt cizinců](#)
- [Práce, brigády...](#)
- [Rodičovství - mateřství](#)
- [Rodina](#)
- [Škola](#)
- [Ústavní a ochranná výchova](#)
- [Zdravotnictví](#)

Norway grants

Jak dlouho tu budu?

Chci zpátky domů. Co mohu dělat?

Platí pro mě přísnější pravidla, když jsem tu nový/nová?

Mohou mi zakázat víkend (prázdniny) u rodičů?

Mohou mě tady navštěvovat rodiče (prarodiče) a kamarádi?

Mohu chodit sám/sama ven?

Mohou mě testovat na alkohol nebo drogy?

Mohu u sebe mít mobil a používat ho, kdy chci?

Měla by tu být Wi-Fi?

Může někdo kontrolovat, co si s kým píšu a posílám?

Proč jsem tady?

Mohu si své věci zamykat?

Mám právo na soukromí na záchodě a ve sprše?

Co mohu dělat, když se mi nelíbí, jak se mnou v zařízení zacházejí?

Mohu si vybrat střední školu?

Mohu kapesné utratit, za co chci?

Mohu si vyzdobit pokoj?

Mohou nám zakázat půjčovat si mezi sebou oblečení nebo jiné věci?

Mohu mít účes, jaký chci, malovat se, lakovat si nehty?

Mohu v zařízení zůstat, když mi bylo 18? A když odejdu, mohu se vrátit?

Jak a co napsat ombudsmanovi? Co ombudsman nemůže? Kde najdu, co už ombudsman zjistil a řešil?

Odpovědi na tyto a další otázky najdete na deti.ochrance.cz/decak

- Děti jsou zvyklé se na nás obracet samy mailem, ale i telefonicky
- Děti ve školských zařízeních se někdy obrací i prostřednictvím pracovníka, kterému věří
- Děti se na nás obrací i v zájmu svých sourozenců
- Děti mají svůj email deti@ochrance.cz

- Metodický pokyn ombudsmana se speciálně věnuje podnětům od nezletilých stěžovatelů (rychlost – kontaktujeme je do 3 dnů, neformálnost, důvěrnost)
- Děti srozumitelně informujeme, s čím jim můžeme pomoci
- Umíme komunikovat v ČZJ, umíme psát v easy to read formě, umíme psát a mluvit cizími jazyky
- Respektujeme přání dětí ohledně ty/vykání
- Děti mají kontakt na „svého“ právníka, kterému můžou vždy napsat

- S dětmi mluvíme a vysvětlujeme, co se bude dít
- S dětmi vždy mluvíme při návštěvách zařízení o samotě a tehdy, je-li to potřebné
- Mlčenlivost a důvěrnost sdělení
- Pokud si nemyslíme, že to, co chce dítě, je v jeho nejlepším zájmu, vysvětlíme mu proč
- Dítěti vysvětlíme, proč si myslíme, že úřady chybu ne/udělaly
- Máme odborníky jiných profesí, kteří s námi spolupracují (etoped, psycholog, psychiatr, adiktolog, zdravotníci, sociální pracovníci)
- Děti mají své zástupce v poradním orgánu pro práva lidí s postižením

Obecný ombudsman

Správní úřady

Zařízení, kde jsou lidé omezeni na svobodě

Dětský ombudsman

Orgány vykonávající veřejnou správu
(orgány státní správy a samosprávy v přenesené působnosti a PO a FO pověřené jejím výkonem)

Zařízení, kde jsou děti omezeny na svobodě

Orgány samosprávy (obce a kraje) při výkonu samostatné působnosti

Podnikatelé (soukromé FO a PO)

CO MAJÍ OMBUDSMANÉ SPOLEČNÉHO A CO MÁ TEN DĚTSKÝ NAVÍC?

ombudsman
veřejný ochránce práv

Obecný ombudsman

Vyřizování individuálních stížností (i z vl.iniciativy)

Systematické návštěvy zařízení

Žaloba ve veřejném zájmu proti rozhodnutí správního orgánu

→ §15 zákona o veřejném ochránci práv

Dětský ombudsman

Vyřizování individuálních stížností (i z vl.iniciativy) – **pokud nespádají do působnosti obecného ombudsmana!!!**

Systematické návštěvy zařízení

Žaloba ve veřejném zájmu

→ §15 zákona o veřejném ochránci práv

Monitoring naplňování práv dětí dle ÚPD a jiných mezinárodních smluv

Návrh ÚS na zrušení zákona či jiného předpisu

Návrh na zrušení opatření obecné povahy

Účastní se soudních řízení nebo navrhuje jejich zahájení

Spolupracuje a komunikuje s dětmi, umožňuje jim projevit jejich názory

Systematicky podporuje participaci dětí ve všech úrovních státní správy a samosprávy

Organizuje vzdělávací a osvětové akce pro děti

Podporuje zvyšování povědomí o právech dítěte ve společnosti

Doporučuje systémová opatření ke zlepšení ochrany práv dětí v ČR

- V rámci EU jen 4 státy nemají DO (ČR, Německo, Rakousko, Portugalsko)
- Děti potřebují silnou, mediálně viditelnou osobu, které budou důvěřovat a budou se na ni obracet
- V ČR chybí nezávislý monitoring ÚPD a systémové prosazování práv dětí na politické úrovni
- Postupné zvyšování zapojení dětí do rozhodovacích procesů týkajících se jejich práv
- Intenzivní dialog s dětmi a naslouchání jejich názorům a přenos do systémových změn týkajících se práv dětí

DĚKUJEME ZA POZORNOST

www.ochrance.cz

deti.ochrance.cz

<https://facebook.com/verejny.ochrance.prav>

<https://twitter.com/ochranceprav>